

Alleen Zij

Fikry El Azzouzi

Alleen Zij

roman

Alleen zij kon mij dit laten schrijven.

© 2016 – Fikry El Azzouzi & Uitgeverij Vrijdag
Jodenstraat 16, 2000 Antwerpen
www.uitgeverijvrijdag.be

Omslagontwerp: Brechtje Van Bel
Vormgeving binnenwerk: theSWitch, Antwerpen
Foto auteur: Jimmy Kets

NUR 301
ISBN 978 94 6001 454 3
D/2016/11.676/331

e-boek
ISBN 978 94 6001 455 0

Niets van deze uitgave mag door middel van elektronische of andere middelen, met inbegrip van automatische informatiesystemen, worden gereproduceerd en/of openbaar gemaakt zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

1

Ik getuig dat er geen god is behalve God en ik getuig dat Mohammed Zijn boodschapper is.

De Shahada. Als je deze zin hardop zegt, schieten mensen niet alleen in een panische kramp. Je maakt jezelf meteen verdacht.

Maar als je de zin denkt, voelt, proeft, ben je geïntegreerd in de wereld van het geloof. Zo makkelijk gaat het.

Een simpele zin is de basis, een hele religie valt en staat met een zin. Vreemd, hoe in zo iets banaals zo veel kracht kan schuilen.

Een zin vertelt veel en kan ook niets betekenen. Maar je begint er altijd een verhaal mee.

Er was eens, niet zo lang geleden, een afwasser die kwam solliciteren. We hadden nood aan afwassers en hij werd meteen aangenomen om een proefperiode te draaien. Meestal handel ik de sollicitaties af, maar ik wilde mijn moeder nog eens zien. Voor een vaatwasser die zich kwam aanbieden, hoefde ik niet in het restaurant te blijven.

Op zijn eerste dag zie ik hoe hij voorovergebogen aan de gootsteen een gietijzeren pan afwast. Ik tik op zijn rug. Hij schrikt, de pan valt met een plons in het water. Met zijn bovenarm wrijft hij de schuimige druppels van zijn gezicht. Hij draait zich om en kijkt me venijnig aan. Daarna kijkt hij vreemd op.

‘Ben ik zo gevaarlijk of heb je een slecht geweten,’ lach ik.

Hij vat de grap niet. Ik steek mijn hand uit en stel me voor. Hij trekt een rubberen handschoen uit. Hij beantwoordt mijn uitgestoken hand met een glimlach.

‘Ik hoop dat je niet gevaarlijk bent, hoewel je mij onverwachts aanviel. En mijn geweten... Wel, ik kan goed vergeten.’

Een gevatte repliek, daar hou ik wel van.
'Zolang je maar niet vergeet het vuil van de potten te schrob-
ben.'

'Nee hoor, ik veeg altijd alles schoon. Ik ben daar heel extreem
in.'

'Oei! Toch geen extremist?'

Hij kijkt mij dromerig aan en na enkele zwijgzame seconden
zegt hij: 'Alleen 's morgens, wanneer ik nog geen koffie heb gedron-
ken.'

'Zit je aan de koffie? Je gebruikt toch suiker?'

'Nee.'

'Ik dacht dat jullie veel suiker in de thee deden?'

'Jullie? Dat dacht je verkeerd. Ik hoef geen suiker. Ik ben zoet
genoeg.'

Niet te brutaal, Afwasser. Het is je eerste dag.
'En melk?'

'Altijd zwart. Ik geloof niet in de integratie van twee verschil-
lende dranken.'

'Je drinkt toch niet alleen?'

'Altijd.'

'Waarom? Heb je een cafeïne-probleem?'

'Ik kan het geslurp van andere koffiedrinkers niet verdragen.'

'Zo onverdraagzaam. Als je niet tolerant bent tegenover slur-
pers, dan zit je met een probleem. Al aan afkicken gedacht?'

'Elke avond voor het slapengaan, maar de volgende ochtend is
de koffie weer sterker dan mezelf.'

'Over sterke koffie gesproken. Hier gaan we op een vrij agres-
sieve manier met elkaar om. Scheldpartijen, intimidatie en hyste-
rie. Kun je daar mee om?'

'Nee, maar ik kan het goed negeren.'

'Een radicaal die kan vergeten en negeren. Dat klinkt uitste-
kend. We kloppen hier dagen van acht uur 's ochtends tot midder-
nacht. De werkdruk is hoog en iedereen staat op scherp. Je moet
hier wel een extremist zijn.'

'Dan heb ik hier mijn plaats gevonden,' glimlacht hij.
'Even onder ons. Hier lopen een paar personen rond die je
gerust mag onthoofden,' fluister ik in zijn oor.

Daar kan hij geen antwoord op geven. Ik denk dat hij mijn laat-
ste grap ongepast vindt. Misschien ben ik te familiair begonnen. Ik
moet het professioneel houden.

'Je beseft toch dat je net je tweede sollicitatiegesprek hebt
gehad? Stefaan houdt het vaak kort.'

'Daarom die intense ondervraging?'

'Het is nog niet gedaan hoor. Ben je gezond van lichaam en
geest?'

Hij valt stil, zijn ogen lijken stenen te worden.
'Heb je al enige ervaring als afwasser?'

'Thuis was ik af met een spons, Dreft en liters heet water.'

'Dat is gewaagd,' zeg ik plagerig en loop de zaal weer in.

Afwasser lijkt allesbehalve een opgedraaide radicalist. In de keu-
ken staan ze stijf van de stress, maar hij straalt een zekere rust uit.
Ik kan het niet verklaren, maar Afwasser intrigeert mij. Hij zon-
dert zich vaak af en het lijkt alsof hij de hele tijd in dromenland
verkeert en als een geest door het gejoel zweeft.

Waarschijnlijk voelt hij zich niet op zijn gemak. Daarom wil
ik hem het gevoel geven dat hij er ook bij hoort. Ik doe overdreven
vriendelijk tegen hem en druk hem op het hart om niet verlegen te
zijn wanneer hij honger krijgt of iets wil drinken.

Als er vervelende opmerkingen komen – ik denk dat hij mos-
lim is en in een restaurant lopen er veel eikels rond – dan moet hij
dit zeker aan mij doorgeven. 'Dan los ik dat wel op,' knipooft ik.
Alsof ik de Godfather van het restaurant ben.

'Bedankt, maar ik kan mezelf wel redden,' antwoordt Afwasser.
'Weet je het zeker?'

'Heel zeker.'

Ik zie hoe de vingers van zijn rechterhand trillen. Hij steekt zijn
hand in zijn broekzak.

Ik glimlach en zeg: 'Ik zou toch maar oppassen. Hier zijn koks die gevaarlijk uit de hoek kunnen komen. Ze hebben scherpe messen en gigantische pollepels.'

'Daar heb ik wel een oplossing voor.'

'Hoezo?'

'Ik laat mezelf ontploffen.'

Hij doet me lachen, maar laat me ook piekeren. Nadien stel ik mezelf domme vragen. Dat doe ik wel vaker, dat is dat vreemde kantje van mij. Als kind stelde ik altijd rare vragen: Waarom begint alles te groeien? Waarom zijn sommige mensen bruin? Waarom is de lucht blauw? Wie was er eerst? De kip of het ei? Waarom kan een hond niet praten? Waarom blaft een hond? Ik maakte er mijn familie stapelgek mee. Mijn grootvader drukte me op het hart dat ik moest leren om de vragen te filteren. Stel de vragen eerst in je gedachten en als je denkt dat een vraag nog de moeite is, dan mag je ze pas stellen. Sindsdien denk ik twee keer na, soms drie keer en op een goede dag zelfs vier keer, want anders zou ik hem dit willen vragen: Of hij denkt dat ik hem betuttel? En of hij denkt dat ik iemand ben die graag exotische mannen knuffelt? Want hij weet toch dat ik het goed bedoel? En waarom hang ik de clown uit bij hem? Vindt hij mij een grappige clown? En vindt hij een grappige clown leuk of juist kinderachtig? Ben ik daardoor een kinderachtige trien?

Ik weet dat ik raar uit de hoek kan komen, maar in het restaurant is hij de vreemde eend in de bijt. Dat fascineert mij bij hem.

Afwasser zei dat hij goed kon negeren, maar ik kan er zelf niet goed tegen. Of ben ik een verwend nest dat aandacht wil en geen nee kan verdragen? Misschien gebruikt hij magie en komt het door zijn vingers. Ik heb ergens gelezen dat je aantrekkingskracht kunt creëren door middel van vibraties. Dat er allerlei energieën vrijkomen. De trillende vingers zenden een signaal naar mijn hersenen. Daardoor krijg ik hem niet uit mijn hoofd. Mijn theorie houdt

geen steek, dat besef ik wel. Maar ik moet hem in ieder geval nog eens spreken.

Als de berg niet naar Eva komt, gaat Eva wel naar de berg.

De rust na de middagservice is gaan liggen. Ik wandel naar de vaat. Afwasser sorteert het vuile bestek. Hij is vrij langzaam en heeft lange, smalle vingers. Ik rangschik wat mee en vraag of hij hier graag werkt.

'Ja hoor, heel graag. Afwassen geeft mij rust.'

Hij liegt. Iemand die graag potten en pannen schrobt, dat bestaat niet, zo iemand moet nog uitgevonden worden.

'Altijd fijn om te horen dat iemand zijn beroep graag uitoefent.'

Hij sorteert verder. Omdat hij niets zegt, val ik even stil, wat anders nooit gebeurt. Zijn vingers trillen. Elke vinger trilt op zijn eigen manier. Zijn middenvinger op en neer, de ringvinger links en rechts en de pink draait trillende cirkeltjes. Met duim en wijsvinger schikt hij het bestek.

'Waarom beef je zo? Ben je nerveus? Of heb je ook een alcoholprobleem?'

Hij schudt verontwaardigd het hoofd.

Hij begrijpt mijn humor niet en oogt zenuwachtig. Komt dat door mij? Mijn uiterlijk is niet echt intimiderend. Ik ben klein, fijn en heb sproeten op mijn gezicht, armen en schouders. Ik heb zelfs sproeten op mijn borsten, maar dat kan hij niet weten. Tenzij hij een levendige fantasie heeft.

Misschien ligt het aan mijn haren en heeft hij daarover bijgelovige gedachten. Of hij vindt rosse haren gewoon afstotelijk? Maar ik heb toch ook dikke krullen en dat is best mooi. Ik denk dat het mijn grote kikkerogen zijn. Wijd openstaande ogen kunnen soms intimiderend zijn. Eva, wees niet zo onzeker, *get yourself together*, hou op met de onnozele trut uit te hangen.

'Minder koffie drinken en wat gezonder eten. Te veel koffie maakt je onrustig.'

Hij grijnst en zegt dat het niet door de koffie komt. Hij eet ook vrij gezond. Hij heeft last van kortsluitingen in zijn hoofd. Ik hoef me geen zorgen te maken. De trillende vingers zullen zo ophouden.

Kortsluitingen in zijn hoofd? Wat bedoelt hij nu eigenlijk? Dat hij ze niet allemaal op een rijtje heeft? De vorige afwasser had ze ook niet alle vijf. Hij was stapelverliefd op de hulpkok. In het begin vonden we het nog schattig, maar toen de hulpkok zijn liefde niet beantwoordde, begon het akelig te worden. Hij stak zijn hoofd in de wasbak. Omdat het water ontzettend heet was, had hij derdegraads brandwonden. De ambulance heeft hem gillend afgevoerd. Sindsdien hebben we niet meer van hem gehoord.

Opnieuw die stilte. Zeg iets Eva, want je staat hier al de hele tijd wortel te schieten. Hij blijft zich als een etalagepop gedragen.

Oké, geen tijd om vragen te filteren, dus begin ik hem te bestoken.

Werkt hij nog ergens anders: 'Ja, vooral interim.'

Stilte.

Is hij hier geboren: 'Ja.'

Stilte.

Hoeveel broers en zussen hij heeft: 'Twee zussen en twee broers.'

Stilte.

Wat hij nog doet, behalve interimjobs en afwassen: 'Series kijken.'

Stilte.

Ik heb zin om hem met een vork te prikken en te vragen – nee, ik wil het in zijn oor schreeuwen – of hij alsjeblieft zijn woordenschat wat wil uitbreiden. Ik vraag of hij met mij mee naar het terras gaat.

Daar steek ik een sigaret op en vraag: 'Ben je moslim?'

Dat is wat gewaagder.

'Ja.'

Stilte.

'Praktiserend?'

'Soms.'

Stilte.

'Soms praktiseren? Bestaan die moslims ook?'

'Waarom al die vragen?' vraagt hij.

Eindelijk een reactie.

'Euh... Voor als de kok iets voor je wil klaarmaken. Dan weet hij dat hij geen varkensvlees moet bakken. Dan maakt hij kip voor je.'

'Ik eet ook geen kip. Kip moet ritueel... Ik ben vegetariër.'

'Hoe lang ben je al vegetariër?'

'Ik ben alleen hier een vegetariër. Dat bespaart me een hoop vragen.'

'Vind je dat ik te veel vragen stel?'

Hij kijkt me glimlachend aan en zegt: 'Je lijkt net een bewaker van Guantánamo Bay, maar dan zonder de marteling.'

'Misschien kan dat nog komen.'

Als hij blijft zwijgen, steek ik de volgende keer zijn hoofd in het afwaswater.

Die ellendige stilte.

'Ben ik de pieren uit je neus aan het halen?'

'Nee hoor, dat valt allemaal wel mee.'

'Ik ga er nog eentje stellen om het af te leren en dan laat ik je voorgoed met rust.'

Wat moet ik hem nu vragen? Zeg nu iets Eva, vandaag bestaan er geen domme vragen, alleen domme antwoorden.

'Waar kom je vandaan?'

'Waasdorp.'

'Ik bedoel je origine.'

'Marokko.'

'Ik dacht dat je een Italiaan was of een Spanjaard. Je lijkt niet op een Marokkaan.'

'Goed geprobeerd, maar ik geloof je niet. Ik lijk heel erg op een

Marokkaan. En mijn naam klinkt ook erg Marokkaans. Je wou mij een beetje oppoetsen door van mij een Italiaan te maken. Er is niets mis met Marokkanen, ook al zijn ze moslim, ook al zijn ze luidruchtig en troepen ze vaak samen. Ik ben een Vlaming van Marokkaanse origine. Of zeg maar allochtoon. Dat klinkt stukken cooler en zo raak je ook niet in de war. Of zeg anders moslim. Dat is misschien nog beter, want dat woord is tijdloos. Maar nu raak ik in de war. Eerlijk, het maakt me niet uit wat je denkt.’

Hij grijnst en zegt dat de potten en pannen hem missen. Met vibrerende vingers wandelt hij weg.

Hij staat argwanend tegenover een simpel gesprek. Ik boei hem niet. Er is geen wisselwerking. Geen interesse. Geen enkele vraag voor mij. Hij heeft niet alleen trillende vingers, maar ook lange tenen. Het is vrij duidelijk. Hij wil geld verdienen, de rest kan hem gestolen worden.

2

Je woont waarschijnlijk bij je moeder of je bent opnieuw bij je moeder gaan wonen. Zie je het niet meer zitten en heb je het gevoel dat je niets meer waard bent, dat niemand je begrijpt? Overweeg je om zelfmoord te plegen? Niet doen, wij kunnen je helpen. Drijf die zondige duivel uit je lichaam en gebruik die drang om naar iets hoger te mikken. Overstijg jezelf en word eindelijk de held die altijd in je zat. Pleeg een heldendaad. Pleeg een aanslag. Toon hoe groot je kracht is. Zorg ervoor dat ze je niet vergeten. Neem wraak op degene die je uitlachen, die je minachten. Neem wraak, want jij bent uitverkoren. Ook al neem je het geloof met een korreltje zout. Het is de intentie die telt. Jouw ambitie beloont je met een kroon in de tuinen van gelukzaligheid.

Waarop wacht je, heldhaftige strijder. Je krijgt een ruime autonomie. Wees creatief en reken alleen op jezelf. Ouderen en kinderen, gelovigen en niet-gelovigen. Een aanslag discrimineert niet.

Neem je tijd, plan je aanslag zorgvuldig. Vermijd het contact met geestesgenoten. Vermijd het risico om gesnapt te worden. Doe het op eigen houtje. Dan is het voor de overheid onmogelijk om jou in de gaten te houden. Dan is het voor de overheid onmogelijk om actie te ondernemen.

Wij doe-het-zelf-ronselaars pleiten voor zoveel mogelijk doe-het-zelf-terroristen. Hoe meer angst, hoe liever wij het hebben. Dankzij jouw hulp zijn de mensen niet alleen bang, maar ook boos. Dankzij jouw hulp zullen ze in elke moslim een potentiële doe-het-zelf-terrorist zien. Dankzij jouw hulp zullen ze de moslim beschimpen, aanvallen, vermoorden. Daar hopen wij op. Dat is ons diepste verlangen. Want dan kan de strijd pas echt beginnen.

We kijken ernaar uit.

Ik voel me slecht en heb het gevoel dat ik een blauwtje liep. Ik wil mezelf met een vleesmes in de voet te steken of mijn hoofd in de wasbak dompelen. Door hem voel ik me onzeker en beledigd.

Even voor de duidelijkheid, ik zou nooit een mes in mijn voet steken. Ja, Eva heeft gekke gedachten, maar die worden netjes op tijd gefilterd. Ja, ik vind hem een arrogante kwal en mezelf een domme geit omdat ik hem zoveel aandacht gaf. Ja, dit kan uit de hand lopen en daarom denk ik eraan om er korte metten mee maken. Ik ben zijn bazin en hij zit nog in zijn proefperiode. Ik kan zeggen dat het in Restaurant All Cook Up rustig is en dat we voorlopig bordenwassers genoeg hebben. Hij is de laatste die we hebben aangenomen, het is logisch dat hij als eerste moet vertrekken. Maar als het weer drukker wordt, zou ik hem als eerste bellen. Dat smoesje gebruik ik altijd wanneer ik iemand ontsla. Nadien slaap ik altijd slecht. Ik denk dan altijd dat ik zijn leven heb geruïneerd. Door het ontslag wil zijn vrouw scheiden en mag hij zijn kinderen nooit meer zien. Door mijn ontslag heeft hij zich opgehangen aan een boom. Afwasser is moeilijk te ontslaan. Bordenwassers groeien niet aan de bomen. Het werk is zo smerig dat ik al blij ben als er iemand komt opdagen. Van alle beroepen bungelt de afwasser helemaal onderaan. Alleen prostituees en bedelaars staan nog lager op de maatschappelijke ladder. We hebben Afwasser nodig, zonder hem zitten we met een probleem. Niet dat hij bijzonder is, hij is traag, maar de andere vaatwassers zijn nog trager.

Hij werkt sneller dan de zeventigjarige Rosette bijvoorbeeld. Haar stem klinkt schel en haar scheten klinken nog luider. Rosette heeft geen tanden meer. Haar vals gebit draagt ze niet graag en doet ze alleen in bij speciale gelegenheden. Elk halfuur neemt ze enkele minuten pauze om een sigaret te roken en laat ze de andere vaatwassers achter in de stank van haar scheten. Zij is heel traag, maar geen haar op mijn hoofd denkt er aan om haar te ontslaan. Oudere vrouwen laat je zonder vals gebit werken, ze mogen zoveel scheten laten als ze willen.

En er is Hendrik, een brave man van vijftig met een verstandelijke beperking. Hendrik heeft grote gelige tanden en wanneer hij mompelt – praten doet hij niet – heeft hij te veel speeksel in de mond. Hendrik draagt altijd een rode Jupiler-pet.

Na zijn shift drinkt hij een frisse Jupiler. Daar kijkt hij naar uit.

Hendrik wast af omdat hij voorzitter is van de lokale zaalvoetbalploeg. De voetballers maken misbruik van zijn beperking. Hij betaalt alles, zorgt voor propere kleren, betaalt na de wedstrijd nog een rondje en voelt zich goed omdat zijn spelers hem voorzitter noemen.

Mensen met een beperking laat je met een rode Jupiler-pet werken en met zoveel mogelijk speeksel mompelen. Voor mijn part mag de hele keukenvloer onder water staan met zijn speeksel.

Hendrik en Rosette zijn hier gelukkig. Omdat ze hier iets kunnen betekenen. Iedereen op deze planeet wil iets betekenen, waarom leef je anders? Die illusie moeten we bewaren, toch?

Waar was ik gebleven? Wel, Hendrik en Rosette werken niet beter en zeker niet sneller. Maar ze zijn wel sympathieker dan de zwijgzame, arrogante Afwasser met zijn Waasdorps accent.

Na die dag probeer ik de vaat te vermijden. Maar ik heb dessert-schaaltjes nodig. Ik neem wat schaaltes, plots grijpt hij mij bij de arm.

Ik heb mijn handen vol, hij verspert me de weg, ik kan geen kant meer op.

‘Eva, ik sprak onlangs over series. Ken je toevallig deze serie? Hoe heet die weer... Heb je ooit Game of Thrones gezien?’

Ik schud mijn hoofd.

‘Nee? Ik moet morgen mijn ouders bezoeken... Waarom praat ik nu over mijn ouders? Sorry, ik had het over een serie.’

Ik wil zeggen dat je iets gemist hebt. Ik ben wel jaloers omdat je nog alle afleveringen van Game of Thrones kunt bekijken. Morgen moet ik naar de tandarts, de vorige keer was de tandarts kwaad

omdat ik mijn afspraak vergat. Ze zou het aanrekenen. Waarom praat ik nu over mijn tandarts?’

‘Dat weet ik ook niet.’

‘Game of Thrones gaat over zeven koninkrijken die vechten om de heerschappij. Echt de moeite. Weet je waarom? Het is donker, humoristisch, de vrouwen zijn niet cliché, maar heel sterk en grappig. Oké, er is veel naakt en dat is minder, maar een serie moet imperfect zijn, dat maakt het juist perfect. Begrijp je wat ik bedoel?’

‘Niet echt. Heb je een probleem met naakt?’

‘Ik heb helemaal geen probleem met naakt. Hoe meer hoe liever. Nee, dat bedoel ik niet. Het is omdat ze breken met alle Hollywood-regels. De held van het verhaal kan op elk moment sterven. In andere series bestaat zo iets niet en zouden we het nooit pikken. Maar hier kan de held ook een klootzak zijn. Zo is de mens. Een held en een klootzak. We zijn met zijn allen een beetje held en veel klootzak. Maar dat is de leven. Ik zeg de in plaats van het. De leven klinkt mooier dan het leven. Op straat zegt iedereen de leven. Wie de leven wil weten, moet op straat leven. Dat is de straatslogan.’

Ik glimlach beleefd. Hij begint een beetje te stotteren.

‘En als je de serie niet snapt, zul je ze nog geweldig vinden. Je hoeft het niet te begrijpen, er is een rosse vrouw met sproeten die een beetje op je lijkt. Ik vind je sproeten razend aantrekkelijk. Oké... dit mocht ik niet zeggen, maar ik was het wel aan het denken. Nu zeg ik het weer? Mijn excuses voor mijn domme praat. Ik ben niet zo.’

Het komt door de kortsluitingen in mijn hoofd. Het is alsof de kortsluitingen mij bij de keel grijpen en ze mij op elk onverwachts moment van binnen in mijn hoofd een klap kunnen geven waarop ik mijn gedachten er onbewust uitfloep. Zo erg is het nu ook weer niet, de klappen doen geen pijn.

Nogmaals sorry en denk alsjeblieft niet dat ik geniepige versiertrucs gebruik. Ik kan niet eens versieren, ik ben daar afschuwelijk slecht in.

Ik weet dat je mij niet gelooft en dat je mij gestoord vindt. Maar dat is niet erg, allochtonen geloven ze vaker niet. Ik heb ook geen hypochondrie. Ik ben gewoon niet honderd procent. Maar dat is niet negatief, dat is positief.’

Elk woord dat uit zijn mond rolt, noteert hij nog eens in de lucht. Het is alsof hij op een onzichtbaar schoolbord schrijft.

‘Ik weet dat ik je verveel, maar ik wil nog een laatste ding zeggen over de serie. Er vliegen draken, er wandelen ijsmannen rond en mijn favoriete personage is een dwerg. Het is echt een aanrader.’

Ik zeg dat ik de naam van de serie zal onthouden en laat hem verder stamelen en schrijven in het luchtledige.

3

Alsof ik in een klas zit. Rondom mij zie ik verschillende mannen en vrouwen duchtig noteren. Op een schoolbord noteert een man met een krijtje: INBURGERINGSCURSUS VOOR AUTOCHTONEN

De man draait zich om en kijkt ons glimlachend aan. Hij lijkt een beetje op Osama Bin Laden.

‘Welkom iedereen. Blij dat jullie aanwezig zijn. Ik weet dat we in moeilijke tijden leven. We moeten niet uit elkaar groeien, maar naar elkaar toe. Na de groei moeten we gemeenschap met elkaar hebben, we moeten elkaar zo hard mogelijk neuken. Want alleen zo krijgen we de dingen voor elkaar. Het is een metafoor, beste leerlingen. Maar ik zal je een tip geven. Het grote geheim is integratie. Pas je aan. Schik je naar de allochtoon, de niet-blanke burger. Doe een beetje water bij de wijn. Ook al is dat *haram*. Niet de wijn is *haram*. Wel het water dat je in de wijn doet.

Er is rumoer en stemmen schreeuwen:

‘Wij ons aanpassen? Ben je nu helemaal gek geworden?’

Osama Bin Laden grijnst en zegt: ‘Niets moet, maar als we het niet doen, blijft hij slap en komt hij niet meer recht. Is dat wat we willen? Je weet wat er dan gebeurt. Frustratie, een laag zelfbeeld, angst. Geen bevrediging meer.’

Ik steek mijn hand in de lucht.

‘Ja, mevrouw.’

‘Ik probeer wel te praten, maar hij zegt niet veel. En als hij praat is het heel verwarrend.’

‘Blijven spreken!’

‘Hij praat vaak over kortsluitingen in zijn hoofd, maar ik denk dat het een smoesje is.’

‘Het is een smoesje, hij manipuleert je, hij wil dat je hem aait.’

‘Aait?’

‘Ja. Maar dat mag je niet doen. Je moet hem juist wurgen.’

‘Wurgen?’

‘Ja. Wurg hem met beide handen tot hij om vergiffenis smeekt.’

‘En dan?’

‘Dan zal hij praten.’

Een sigaret met Rosette. Het is koud, ik voel de gure wind snijden en moet denken aan mijn gekke droom. Rosette begint over haar spataders en haar bloeddruk die opnieuw gestegen is.

‘Ik moet de laatste tijd vaak krabben, misschien komt het door de nieuwe jongen. Met al die scherpe kruiden die ze in hun eten strooien. Ik kan daar niet goed tegen. Het kan via zijn poriën in het water terecht komen en zo in mijn lichaam komen. Ik zal het voor de zekerheid nog eens aan mijn dokter vragen,’ zegt Rosette.

‘Ik denk dat het niet door de nieuwe jongen komt. Het zal waarschijnlijk een of andere allergie zijn. Maar vraag het anders nog eens aan de dokter. Hoe doet de nieuwe afwasser het?’

‘Het is een lieve jongen en heel behulpzaam. Hij is wel een beetje verlegen en hij praat niet veel. Alsof die op een andere planeet zit.’

‘Maar hij werkt goed?’

Rosette snuift en spuugt een groene rochel weg. Als Rosette meerdere keren na elkaar spuwt, dan is ze woedend. Tuft ze maar één keer, dan is ze goedgezind.

‘De nieuwe jongen doet zijn best. En voor een Marokkaantje is hij heel welopgevoed. Of is hij een Turk? Ik weet het niet, ik moet het hem eens vragen.’

‘Hij noemt zichzelf een Vlaming van Marokkaanse origine.’

‘Hij moet het zo ingewikkeld niet maken, uiteindelijk is het allemaal één pot nat. Veel verschil met ons is er niet. Overal zijn er goeie en zijn er slechte. Mijn dochter is getrouwd met een Alba-nees. In het begin was ik bang voor hem. Dat kwam door al die

verhalen over Albanezen. Nu heb ik twee kleinkinderen en dat zijn zulke lieve meisjes. De meeste vreemde jongens zijn brave mannen. Alleen degenen die zich laten ontploffen, verpesten het voor de rest.'

'Kom, we gaan terug naar binnen. Het is hier veel te koud.'

Twee hulpkoks roepen op elkaar, het komt bijna tot een handgemeen omdat de ene platte peterselie van de andere heeft gestolen. Ik zucht en vraag me af waarom ik een restaurant ben begonnen. Mocht ik de tijd kunnen terugdraaien, ik had voor iets anders gekozen.

Het ging allemaal vrij impulsief. Stefaan is twaalf jaar ouder dan ik. Hij was een verdienstelijk jurist, maar zijn ware passie is koken. Ik had net mijn diploma journalistiek behaald, vond niet meteen werk en voor ik het goed besepte, waren we plannen aan het smeden om een restaurant te beginnen.

Niet veel later vonden we een pand, kwamen zijn ouders aan-dragen met een zak geld, gingen we open en in geen tijd werd het restaurant een oorlogszone.

De druk is hoog. Er staat enorm veel op het spel. Het eten, de bediening, alles moet tot in de puntjes verzorgd zijn. De concurrentie is moordend. Toch kregen we nooit financiële problemen. Stefaan en ik vullen elkaar aan. Hij staat aan het fornuis. Ik ben de baas in de zaal. Maar de belangrijkste beslissingen nemen we samen.

Drukke avonden zijn een strijd waarbij het personeel elkaars bloed kan drinken. Onze gasten zijn streng en veeleisend. De klant is koning, maar er zijn grenzen. Soms heb ik zin om met een gloeiendhete pan op hun hoofden te slaan. Daarna zou ik ze bij de haren meesleuren. Hun hoofden zouden als een Spaanse overrijpe ham door de snijmachine gaan. Ik hou het bij een overdreven vriendelijke glimlach.

Wanneer de laatste klant vertrekt, moeten we even bekomen.

Het gebeurt niet altijd, maar ik vind het belangrijk om dan met het nog aanwezige personeel samen iets te drinken. Afwasser komt dan als laatste, hij moet de keuken nog dweilen. Hij drinkt altijd hetzelfde. Koffie zonder melk of suiker.

Ik hou Afwasser in de gaten. Die avond komt er bijna geen woord uit zijn mond. Hij glimlacht wel met de onnozele grappen van mijn vriend.

Dat is geforceerd. Het ego van mijn vriend wordt graag gekruid, dat weet Afwasser.

Niet dat hij een slijmbal is. In groep is hij intelligent genoeg om sociale interactie te tonen. Doet hij dat niet, dan valt hij op en dat wil hij vermijden. Hij houdt van de anonimiteit aan de vaat. Niemand is in hem geïnteresseerd en dat wil hij zo houden.

Ik heb al wat glazen op en vraag aan Afwasser of hij niet iets stevigers wil drinken. Als door een wesp gestoken, zegt hij dat drank de duivel is. Alle ogen zijn nu op hem gericht. Voor iemand kan reageren, begin ik hem vierkant uit te lachen en zeg:

'Het kan praten! Maar Afwasser toch, je kunt beter wat drinken. Altijd zo stil en gefrustreerd. Alcohol maakt je losser, minder verlegen.'

Hij blijft kwajongensachtig glimlachen, dat maakt mij nog venijniger.

Ik kom dichterbij en fluister in zijn oor: 'Misschien moet je zoveel zuipen dat je de volgende dag last hebt van geheugenverlies. Als je dan dingen doet die volgens je god verboden zijn... heb je geen last van je geweten, want je bent alles vergeten.'

Hij ruikt naar een parfum dat ik niet kan plaats, maar ik word meteen enkele tellen nuchterder. Stefaan geeft me een kus en wrijft trots over mijn schouder. Daarna wandelt hij dreigend naar Afwasser. Hij kijkt hem strak aan. Dan buigt hij zijn knieën. Ze staan nu neus aan neus. Afwasser lijkt niet geïntimideerd. Stefaan grijnst arrogant en zingt: